

MÕIGU TEE 11 MAA-ALA DENDROLOOGILINE INVENTEERIMINE

Asukoht: Harju maakond Rae vald Peetri küla

Koostas: Mariana Simson

Tallinn 2017

SISUKORD

METOODIKA	3
ÜLDSEIS	4
JUURESTIKU KAITSEVÕÖND.....	6
SOOVITUSLIKUD HOOLDUSVÕTTED	8
KASUATUD KIRJANDUS	10
LISA 1	11
LISA 2	12
LISA 3	13

METOODIKA

Dendroloogiline inventeerimine viidi läbi territooriumil 2017 aasta suveperioodil. Käesolevas dendroloogilises inventeerimises käsitletakse Mõigu tee 11 maa-ala olemasolevat puittaimestikku. Töö lähteülesandeks oli koostada planeeritava maa-ala dendroloogiline inventeering ja anda hinnang kõrghaljastusele. Töö tulemused on esitatud seletuskirja, plaani ja puittaimede nimestikuna.

Puude inventeerimine viidi läbi vastavalt Tallinna Linnavalitsuse määrusele 3. mai. 2006 nr 34 „Puittaimestiku ja haljastuse inventeerimise kord“. Määrati puude ja põõsaste liigiline koosseis. Üksikpuudel, mille tüve läbimõõt oli suurem kui 8 cm, mõõdeti ära puu tüve rinnasümberrõõm 1,3 m kõrguselt juurekaelast; kui puu on hargnenud allpool 1,3 meetrit, on antud eraldi puu harude ümberrõõm. Suurematel, haruldastel, looduskaitse all olevatel, kultuurilooliselt olulistel isenditel on mõõdetud kõrgus. Mõõdeti võra läbimõõt või 4 mõõdet tüvest põhiilmakaarte suunas. Võra projektsioon kanti alusplaanile (M 1:500), mille juurde märgiti puittaimede liigilise taksoni lühend. Suure puu all kasvavaid väiksemaid puid alusplaanile ei märgitud. Märgiti ära kuivanud, tuulte poolt murtud ja haiguste poolt kahjustatud puud, mis tuleks eemaldada. Hinnati puittaimede sanitaarset seisundit, mille põhjal anti soovituslikud hooldusvõtted.

Puudele anti väärtushinnang, mille aluseks on võetud viieastmeline skaala „Puude haljastuslike väärtuste hindamise skaala“. Plaanil on olulised puud märgitud rohelisega, väheväärtuslikud puud, põõsad ja puude grupid märgitud kollasega ja likvideeritavad puud, põõsad ja puudegrupid pruuniga. Inventeeritava alal ei leitud I-II väärtusklassi puid. Inventeerimine viidi läbi ainult puude ja põõsaste osas. Muru ja rohukamara analüüsi ei tehtud.

ÜLDSEIS

Mõigu tee 11 inventeeringu tulemusena selgus, et uuritud alal kasvab 18 liiki lehtpuid ja -põõsaid (harilik hobukastan, harilik vaher, hall lepp, sookask, arukask, harilik pihlakas, harilik toomingas, harilik sarapuu, hariliku sarapuu punaselehine kultivar „Fuscorubra”, harilik saar, harilik haab, verev kontpuu, harilik viirpuu, harilik kirsipuu, rabeda remmelga kerakujuline kultivar „Bullata“, aedõunapuu, harilik tamm ja kreegipuu). Okaspuid kasvab 9 liiki – harilik kuusk, torkav kuusk, kollane mänd, mägimänd, harilik elupuu, hiibapuu, hariliku elupuu kollaseokkaline kultivar „Aurea“, hariliku elupuu sammasja võraga kultivar „Pyramidalis“ ja euroopa lehis.

Kodumaiseid liike kasvab 14 (harilik vaher, harilik tamm, hall lepp, sookask, arukask, harilik pihlakas, harilik toomingas, verev kontpuu, harilik saar, harilik viirpuu, harilik sarapuu, harilik elupuu ja harilik kuusk). Kreegipuu, harilik hobukastan, harilik kirsipuu, aedõunapuu, hariliku sarapuu punaselehine kultivar „Fuscorubra“, rabeda remmelga kerakujuline kultivar „Bullata“, torkav kuusk, kollane mänd, mägimänd, hariliku elupuu kollaseokkaline kultivar „Aurea“, hiibapuu, hariliku elupuu sammasja võraga kultivar „Pyramidalis“ ja euroopa lehis on introductseeritud Eestis naturaliseerunud puittaim.

Mõigu tee 11 ja Kivi tn 5 kinnistute piiril kasvab üks ilus ja heas seisukorras arukask, mis oleks soovitatav säilitada.

Uuritud alal puudub väärtuslik kõrghaljastus.

Põhipuuliigiks on sookask. Enamikel puudel on võra küll veel ilus, kuid puude tüvedel esineb palju vigastusi. Sookased on perspektiivitud ja oleks soovitatav likvideerida.

Sookaskede vahel kasvavad harilike kuuskede grupid. Vähese valguse tõttu on kuuskede okastik hõre. Puud on väheväärtuslikud ja oleks soovitatav likvideerida.

Harilike kuuskede read, mis kasvavad ala põhja- (nr 13) ja loodeküljes (nr 16) on suured ja vanad puud. Puude võrad on küll veel ilusad, kuid nad on vanad ja võivad suurte tuultega

hakata murduma. Harilikud kuused nr 16 on ka ohtlikud kõrvalolevale hoonele, sest nad kasvavad hoone lähedal ja nende võrad on hoone katusel.

Ala lõunaküljes kasvab isetekkeline halli lepa, hariliku toominga ja vereva kontpuu (nr 6) võsa. Võsa on perspektiivitu ja tuleks likvideerida.

Harilikud haavad nr 1, 2, 3 ja 4 on väheväärtuslikud ja oleks soovitatav likvideerida.

Harilikud vahtrad nr 53 ja 54 hargnevad ladvast kaheks. Ladvad võivad laiali vajuda, sest hargnemine on terava nurga all. Puud on perspektiivitud ja oleks soovitatav likvideerida.

Hall lepp nr 91 on kahe tüvega. Puu all maapinna kohal on tüvel näha suur vigastus. Puu on ka osaliselt kuivanud. Puu on perspektiivitu ja tuleks likvideerida.

Alal puudub väärtuslik ja perspektiivne kõrghaljastus. Sookaskede võrad on küll veel ilusad, kuid nad on haiged ja tüvedel esineb palju vigastusi. Harilikud kuused on hõreda oksatikuga ja perspektiivitud. Puud oleks soovitatav likvideerida ja asemele istutada väärtuslikke puid ja põõsaid. Samuti puudub alal põõsarinne.

Alale oleks soovitatav istutada perspektiivseid puid ja põõsaid. Puudest võiks istutada harilikku pärna, lääne pärna, pooppuud, erinevaid pihlaka sorte, serbia kuuske, harilikku jugapuud, mägimändi jne. Põõsastest võiks istutada õitsvaid ja värviliste lehtedega sorte – lodjap-põisenelat, hariliku sireli sorte, harilikku ebajasmiini, erinevaid enela sorte ja väikest läätspuud.

JUURESTIKU KAITSEVÖÖND

Juurestiku kaitsevöönd on eskiisi koostamisel rakendatav abinõu, millega näidatakse plaanil vastava tingmäärgiga ära puud ümbritsev ala, kus on puu elutegevuse tagamiseks piisav juurekava. Joonisel näidatakse kaugusena tüvest. See kaitsevöönd on ehituskeeluvööndiks, mille on määranud dendroloog-arborist ja mida tuleb arendustegevuse, sh lammutus- ja ehitustööde käigus kaitsta kaitsepiiretega ja/või maapinna kaitsevahenditega, mis tagavad puu eduka pika-ajalise püsimise. See on minimaalne ala, mis peab iga puu ümber puutumatuks jääma ning kus puude juurte kahjustamine ei ole lubatud.

Juurestiku kaitsevöönd on ring, mille raadius on ühetüvelise puu puhul vähemalt võrdne puu 12-, 15- või 18-kordse rinnasläbimõõduga ja mitmetüvelise puu puhul 10-kordse juurekaela läbimõõduga juurekaela pealt, kus tüvi on vähem kooniline ja peaaegu silindriline. Optimaalne juurestiku kaitsevöönd on eri puuliikidel erinev, oleneb keskkonnamuutuste talumise võimest.

Tabel 1. Juurestiku kaitsevööndi väljaarvutamine (Puude ... 2008: 16).

	Keskkonna muutustele vastupidav liik	Keskmise vastupidavu- sega liik	Keskkonna- muutusi halvasti taluv liik
Ühetüvelise puu juurestiku kaitsevööndi arvutus R_j – juurestiku kaitsevööndi raadius (m) tüvest; d – tüveläbimõõt (cm) mõõdetuna 1,3 m kõrguselt maapinnast.	$R_j = d \times 0,12$	$R_j = d \times 0,15$	$R_j = d \times 0,18$
Mitmetüvelise puu juurestiku kaitsevööndi arvutus R_j – juurestiku kaitsevööndi raadius (m) tüvest; d – tüveläbimõõt (cm) mõõdetuna juurekaela pealt.	$R_j = d \times 0,10$	$R_j = d \times 0,13$	$R_j = d \times 0,16$

Kui juurekava ei ole maasiseste kommunikatsioonide tõttu ringjoon, siis tuleks tagada arvutatud pindala ulatuses kaitsevöönd suundades, kus juurekava ilmselt asub.

Puujuurte kaitsetsooni määramiseks võib kasutada ka järgmisi valemeid:

1. kaitsetsooni läbimõõt võrdub võra läbimõõt meetrites pluss 2 meetrit (Järve 2006, lk 24)*
2. kaitsetsooni raadius meetrites võrdub tüve läbimõõt sentimeetrites korda 0,12 (Järve 2006, lk 24)*
3. normaalseks peetakse suurte puude puhul tüve ümber 4 x 4 m. vaba pinda (Werner 1985)*
4. normaalseks kasvuks vajavad puujuured vähemalt 3 m laiust tihendamata mullaga ala, kus ei tohi asuda maa-aluseid tehnovõrke (Tuul 2006, lk 73.)*
5. rahvusvaheliselt tunnustatud kasvuruum puujuurtele on (Tuul 2006, lk. 73)*
suured puud vähemalt 10 m³
väikesed puud (nt pihlakad) vähemalt 6 m³
soovitav on jätta suurtele puudele kasvuruumi 15....20 m³, piir on kuni 75 m³, millest veelgi suurem kasvuruum ei oma juurte jaoks enam erilist tähtsust.

SOOVITUSLIKUD HOOLDUSVÕTTED

- Säilitada Mõigu tee 11 ja Kivi tn 5 kinnistute piiril kasvav arukask.
- Alalt tuleks likvideerida haiged ja perspektiivitud sookased.
- Alalt tuleks eemaldada isetekkeline halli lepa, hariliku toominga ja vereva kontpuu võsa.
- Alalt tuleks eemaldada perspektiivitud harilikud vahtrad.
- Alalt tuleks eemaldada haiged, vanad ja perspektiivitud harilikud kuused.
- Alalt eemaldada perspektiivitud harilikud haavad.
- Alalt eemaldada haiged ja tüvemädanikku nakatunud harilikud hobukastanid.
- Allesjäävatel puudel teha võrahoolduslõikus, mille käigus eemaldada võrast kuivanud oksad ja oksatüükad Samuti piirata võrasid välisküljest ja vähendada võrade seest võrade mahtu.
- Alale oleks soovitatav istutada väärtuslikke lehtpuid (harilik pärn, pooppuu ja erinevaid pihlaka sorte) ja okaspuid (serbia kuusk, torkav kuusk, siberi seedermand, harilik jugapuu ja erinevaid kadaka sorte).
- Põõsastest võiks istutada värviliste lehtede ja -õitega lehtpõõsaid (sireli sorte, harilikku ebajasmiini, lodjap-põisenelat, erinevaid enela sorte, vörd-forsüütiat, kontpuu sorte, ginnala vahtrat jne).
- Ehitustööde käigus arvestada juurestiku kaitsevööndeid.
- Ehitustöödel kindlasti kasutada tüvekaitseid, väärtuslikele töötsoonis asuvatele puudele tuleb seada tarand ning vältida juurestiku kinnisurumist mehhanismide poolt.
- Juurekaelu ei tohi mätta ehituse ajaks.
- Pinnase täitmisel ei tohi puu olemaolevat juurekaela mätta mulla alla.
- Ehitusmasinad ei tohiks sõita puu juurtel, mis jäävad võra alla.
- Säilitatavate puude puhul tuleb arvestada puude võrastiku olemasoluga ja selle juurdekasvuga ning puu juurestikuga.

Puujuurte kaitsetsooni määramiseks kasutada järgmisi valemeid:

1. kaitsetsooni läbimõõt võrdub võra läbimõõd meetrites pluss 2 meetrit (Järve 2006, lk 24)*

2. kaitsetsooni raadius meetrites võrdub tüve läbimõõd sentimeetrites korda 0,12 (Järve 2006, lk 24)*
3. normaalseks peetakse suurte puude puhul tüve ümber 4 x 4 m. vaba pinda (Werner 1985)*
4. normaalseks kasvuks vajavad puujuured vähemalt 3 m laiust tihendamata mullaga ala, kus ei tohi asuda maa-aluseid tehnovõrke (Tuul 2006, lk 73)*
5. rahvusvaheliselt tunnustatud kasvuruum puujuurtele on (Tuul 2006, lk. 73)*
suured puud vähemalt 10 m³
väikesed puud (nt pihlakad) vähemalt 6 m³
soovitav on jätta suurtele puudele kasvuruumi 15....20 m³, piir on kuni 75 m³, millest veelgi suurem kasvuruum ei oma juurte jaoks enam erilist tähtsust.
6. optimaalne vihmale ja õhule avatud ala puu all tüve ümber on 1,8 m (vähim 1,2 m) või suurem (Tuul 2006, lk 76)*
7. puu tüvele lähemal kui 2,5 m maa-aluseid trasse ei kaevata (Järve 2006, lk 23) ja üle nelja sentimeetrise läbimõõduga juuri ei tohiks läbi raiuda.

I, II ja III klassi puude puhul tuleb arvestada puude võrastiku olemasoluga ja selle juurdekasvuga ning puu juurestikuga.

Pujuurte kaitsetsooni määramiseks kasutada järgmisi valemeid:

1. kaitsetsooni läbimõõt võrdub võra läbimõõd meetrites pluss 2 meetrit (Järve 2006, lk 24)*
2. kaitsetsooni raadius meetrites võrdub tüve läbimõõd sentimeetrites korda 0,12 (Järve 2006, lk 24)*
3. normaalseks peetakse suurte puude puhul tüve ümber 4 x 4 m vaba pinda (Werner 1985)*
4. normaalseks kasvuks vajavad puujuured vähemalt 3 m laiust tihendamata mullaga ala, kus ei tohi asuda maa-aluseid tehnovõrke (Tuul 2006, lk 73)*
5. rahvusvaheliselt tunnustatud kasvuruum puujuurtele on (Tuul 2006, lk. 73)*:
suured puud vähemalt 10 m³
väikesed puud (nt pihlakad) vähemalt 6 m³
soovitav on jätta suurtele puudele kasvuruumi 15....20 m³ kasvuruum, piir on kuni 75 m³, millest veelgi suurem kasvuruum ei oma juurte jaoks enam erilist tähtsust.
6. optimaalne vihmale ja õhule avatud ala puu all tüve ümber on 1,8 m (vähim 1,2 m) või suurem (Tuul 2006, lk. 76)*
7. puu tüvele lähemal kui 2,5 m maa-aluseid trasse ei kaevata (Järve 2006, lk. 23) ja üle nelja sentimeetrise läbimõõduga juuri ei tohiks läbi raiuda.

KASUATUD KIRJANDUS

- Tuul, K 2006. Linnahaljastus: avalike alade kujundamise ja ehitamise käsiraamat
- Järve, S. 2006. Puuseened pargi ja ilupuudel
- Werner, H. Fachliche Pflege verbessert Lustand der Bäume in der Stadt Dt Gartenbau 1985, 39, 2. S 65-66

PUITTAIMEDE TAKSONITE NIMESTIK JA KODUMAISUS

LEHTPUUD JA -PÕÕSAD

KODUMAISUS

1. Harilik hobukastan / <i>Aesculus hippocastanum</i>	
2. Harilik vaher / <i>Acer platanoides</i>	+
3. Hall lepp / <i>Alnus incana</i>	+
4. Arukask / <i>Betula pendula</i>	+
5. Sookask / <i>Betula pubescens</i>	+
6. Verev kontpuu / <i>Cornus sanguinea</i>	+
7. Harilik sarapuu / <i>Corylus avellana</i>	+
8. Hariliku sarapuu punselehine kultivar / <i>Corylus avellana „Fuscurubra“</i>	
9. Harilik saar / <i>Fraxinus excelsior</i>	+
10. Harilik viirpuu / <i>Grataegus ripidophylla</i>	+
11. Aedõunapuu / <i>Malus domestica</i>	
12. Harilik haab / <i>Populus tremula</i>	+
13. Harilik kirsipuu / <i>Prunus cerasus</i>	
14. Kreegipuu / <i>Prunus insitita</i>	
15. Harilik toomingas / <i>Prunus padus</i>	+
16. Rabeda remmelga kerakujuline kultivar / <i>Salix fragilis „Bullata“</i>	
17. Harilik pihlakas / <i>Sorbus aucuparia</i>	+
18. Harilik tamm / <i>Quercus robur</i>	+

OKASPUUD

1. Harilik elupuu / <i>Thuja occidentalis</i>	+
2. Hariliku elupuu kollaseokkaline kultivar / <i>Thuja occidentalis „Aurea“</i>	
3. Hariliku elupuu sammasja võraga kultivar / <i>Thuja occidentalis „Pyramidalis“</i>	
4. Hiibapuu / <i>Thujopsis dolabrata</i>	
5. Harilik kuusk / <i>Picea abies</i>	+
6. Torkav kuusk / <i>Picea pungens</i>	
7. Euroopa lehis / <i>Larix decidua</i>	
8. Kollane mänd / <i>Pinus ponderosa</i>	
9. Mägimänd / <i>Pinus mugo</i>	

PUUDE HALJASTUSLIKU VÄÄRTUSE HINDAMISE SKAALA

- I Eriti väärtuslik puu** – Dekoratiivsete ja/või pikaealiste (või talvekindlate) ning haigustele ja kahjuritele vastupidavate puuliikide eriti suured (ja elujõulised) eksemplarid. Puud, mis on dendrooloogilised haruldused või mis omavad ajaloolist või kultuuriloolist väärtust. Puud, mis on looduskaitse all. Elustikupuud.
- II Väärtuslik puu** – Haljastusplaani järgi istutatud puu. Dekoratiivne, pikaealine ning mehaanilistest vigastustest, haigustest või kahjuritest kahjustamata või väikeste kahjustustega puu. Omab olulist maastikulist ja/või ökoloogilist tähtsust. Elustikupuud: jämedad surnud puud ja tüükad, mis pakuvad elupaika lindudele, nahkhiirtele, putukatele ja seentele.
- III Oluline puu** – Dekoratiivne puu või pikaealine ning mehaanilistest vigastustest, haigustest või kahjuritest kahjustatud, kuid veel elujõuline (head juurdekasvu omav) puu. Samuti dekoratiivsete, haigus- ning kahjurikindlate ja pikaealiste puuliikide noored elujõulised eksemplarid neile sobivas kasvukohas. Puu, mis osaleb antud kohal ökoloogiliselt tõhusa haljastuse (nt tänavahaljastuses, metsa rajatud elurajoonis krundi kõrghaljastuse) moodustamisel.
- IV Väheväärtuslik puu** – Puu, mis kahjustab või tulevikus hakkab kahjustama liigiliselt või asukohalt ala väärtuslikumat puud, hoonet või muud ehitist. Puu, mis on oma eluea lõpul kas vanuse või kahjustuste tõttu ja ei täida elustikupuue ülesannet. Puu, mis on allasurutud seisundis ja kasvujõuetu. Võib säilitada kui biomassi, kuid mis on soovitatav likvideerida või asendada väärtuslikumate puuliikidega. Looduslik uuendus sobimatus kohas ja asendi tõttu sobimatu istutus.
- V Likvideeritav puu** – Haige, elujõuetu või ohtlik puu, millel on antud kohal väike ökoloogiline tähtsus ning mis on lühiealine ja/või kiirekasvuline. Puu, mis on tugevasti kahjustunud varju, linnatingimuste, põlemise, mehaaniliste vigastuste jms tõttu. Puu, mis varjab ja kahjustab I ja II väärtusklassi puid, muud haljastust, hoonet, ehitist või rajatist. Sobimatud, silmariivavad ja haljasala risustavad puud, tormimurd ja tormiheide.

FOTOD

Sookask nr 74

Sookask nr 64

Sookask nr 60

Sookased nr 81, 82, 83 ja 84

Sookask nr 84

Sookask nr 83

Sookask nr 85

Sookask nr 80

Sookask nr 65

Sookask nr 52

Harilikud kuused nr 87, 88 ja 88

Harilik vaher nr 54

Sookask nr 50

Sookask nr 55

Hall lepp nr 91

Sookask nr 32

Harilikud kuused nr 17, 18, 19, 20 ja 21

Harilik toomingas nr 135

Torkav kuusk nr 137

Sookask nr 138

Harilik hobukastan nr 142

Harilik hobukastan nr 143

Harilik hobukastan nr 144